

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsak
torek, četrtek in soboto.

Naročnina za avstro-ogrske kraje
za celo leto 14 K, za pol leta 7 K;
za četrt leta 3-50 K, mesečno 1.20 K.
za Nemčijo za pol leta 7-90, za četrt
leta 4 K; za Ameriko za pol leta
9-50 K za četrt leta 4-80 K

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštnine prose.
Nefrankirana pisma se ne spre-
jemajo. Rokopisi se ne vračajo
Inserati: Enostopna pet t-vrstica
(širina 88 mm) za enkrat 20 vin.
večkrat po dogovoru.

22. številka

V Ljubljani, v torek, dne 22. februarja 1910.

Leto XIII

AVGUST BEBEL.

Sedemdeset let!
Čudno je, da se ne čudi ves svet ob
sedemdesetletnici Avgusta Bebla. Zakaj razven
belih las in osivele brade nima ljubljeneč nemškega
delavstva ničesar na sebi, kar bi izpričevalo nje-
govo visoko starost. Malo ljudi ima krasni dar, ki
je dodeljen Beblu v veliki meri: Premagovati na-
silstvo let in ohraniti se mladega tudi v starosti.
Najpopularnejši voditelj nemške socialne demokra-
cije je znal ostati mlad, mlad na duhu, v letih,
ko hočejo drugi duhovi navadno uživati neskajen
mir in pokoj. Kdor ima danes priliko, pogovarjati
se z njim v ožji družbi, ali pa slišati ga stoječega
na govorniškem odru, kdor čita, kar poteče se
danes iz njegovega peresa, je čsupel in
zazdi se mu, da so se leta ustavila pred
tem vojakom revolucije. Kakor danes mu
je tekla govorjena in pisana beseda pred
desetimi leti; enak ogenj gori danes v
njegovi duši in v enake globočine segajo
njegove misli.

Toda vendar je resnica. Avgust Bebel
steje sedemdeset let. Med najstarejšimi
člani stare internacionalne garde je eden
najstarejših. In njegova sedemdesetletnica
ni le spominski dan nemškega delavstva,
temveč praznik socialne demokracije vsega
sveta. Saj ga menda ni organiziranega
delavca, ki bi ne poznal Beblovega imena
in vedel vsaj v splošnem, kakšne zasluge
si je pridobil za povzdigo proletariata in
za razvoj delavskega gibanja.

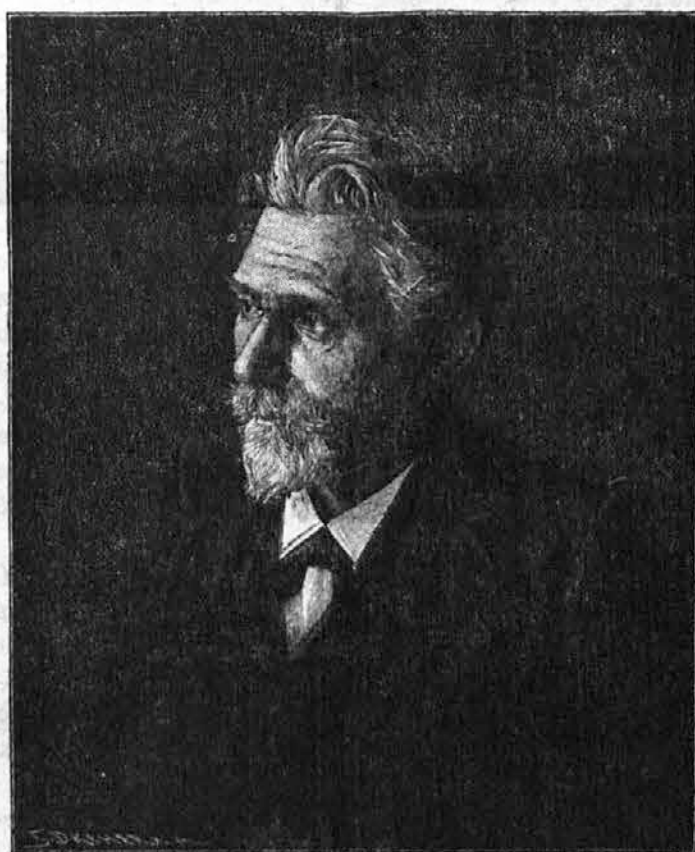
Mnogo moč je dal nemški proletariat
mednarodni armadi za osvoboditev sveta.
Kot plod svojega globokoumnega znan-
stvenega raziskavanja gospodarskih za-
konov je dal Karl Marx moderni socialni
demokraciji teoretični temelj; Friderik Engels
mu je pomagal pri delu in ga je nada-
ljeval, Ferdinand Lasalle je s svoje ognje-
vito agitatorsko besedo in s svojim velikim
organizatorskim talentom vnel ogenj bo-
jevitosti v tisočeri in tisočeri delavskih
srch. Delo vseh teh moč je bilo plo-
dovito ne le za nemški proletariat, tem-
več deloma neposredno, deloma posredno za de-
lavstvo vsega sveta.

Vsi so že odšli iz tega življenja. Sledil jim je
tudi stari Liebknecht in danes je Bebel glavni
predstavnik nemške socialne demokracije, najbolj
znan med sodrugi in nasprotniki, zrastle s stranko
kakor veja z deblom. Zlasti v nemškem državnem
zboru velja ime Bebel toliko kakor ime socialne
demokracije. In kakor si je skoraj nemogoče mi-
sliti nemško delavsko stranko brez Bebla, tako na-
staja občutek praznote, če si človek izkuša zami-
sliti nemški parlament brez njega.

Beblovo politično življenje je kakor zmanjsana
slika političnega življenja nemškega delavstva
sploh. Tudi Bebel ni bil od vseh začetkov socialni
demokrat. Upornega duha je bil pač poln že v
mladih letih. Revolucionarna čustva je takorekoč
podedoval. Toda socialnega demokrata ni napravil
iz njega temperament, temveč spoznanje, ki si ga
je moral pridobiti v krutih razmerah življenja. A
ker si je moral priboriti resnico za resnico v
dvomih in bojih, ker je moral premagovati pred-
sodek za predsedkom, se mu je končno pridobljeno
spoznanje tako čvrsto vsadilo v srce, da mu je

tudi v najhujših težavah jasno kazalo pot kakor
zvezda vodnica mornarju.

V Beblovi mladosti je bila Nemčija razkosana;
številne dinastije so egoistično skrbele za svoje
interese, cvetel je feudalizem in poleg njega se je
šopirila policija in birokracija. Dasi je razvijajoča
se industrija že močno izpremenila gospodarske
razmere v nemških deželah, so vendar stare moči
š: po sili hotele ohraniti stare okolščine. Ni čudo,
da je marsikdo iskal vzroke vsej reakciji v poli-
tični razkosanosti; nacionalni ideali so se dušam,
ki so hrepenele po svobodi, zdeli vrhunec vseh
idealov. Nacionalni demokratizem in liberalizem je
imel veliko privlačno moč in je krepko uplival

Avgust Bebel

tudi na delavstvo. Čar onih ciljev je učinkoval
tudi v Beblovi mladi in temperamentni duši.

Avgust Bebel je doživel politično zedinjenje
Nemčije, a ta zgodovinski dogodek mu je naklonil
največje razočaranje. Že ob njenem rojstvu je
prisel — sočasno z Liebknechtom — v najostrejši
konflikt z novo veliko državo, ki je prisilila Fran-
cijo, da ji izroči pokrajini Alzacijo in Loreno.
Bebel je z vso svojo zgovornostjo, ki je že takrat
izsiljevala spoštovanje tudi nasprotnikom, obsojal
to aneksijo kot narodnopravno krivico in Bismar-
kova Nemčija se je masčevala s sredstvi, ki jih je
imela: S pomočjo sodišča in ječe. Proti Bismar-
kovi politiki, ne le brezobzirni v zunajnih raz-
merah, temveč tudi skrajno brutalni v notranjih,
se je Bebel z vsemi močmi bojeval do konca »že-
leznega kancelarja» in prav boji z Bismarkom so
najbolj utemeljili slavo parlamentarca Bebla. Odkar
je padel Bismark, so ost njegove debaterske že-
nialnosti občutile tudi vse sledeče vlade. Vsak
Beblov nastop v parlamentu je bil dogodek; nje-
gove govore so tudi najbolj zagriženi nasprotniki
vedno poslušali z največjim zanimanjem.

Bebla ljubijo delavci na Nemškem; spoštujejo
ga pa tudi nasprotniki. Nihče mu ne more očitati,
da bi bil v političnem boju rabil kdaj nepošteno,
relostojno orožje. Tudi v najhujši borbi je vedno
strogo objektivno, tako da so mejojalni nasprotniki
celo včasih citirali njegove besede, hoteči jih politično
izrabljati sebi v prid. Seveda je to bilo mogoče le
na ta način, da so iz celot trgal posamezne stavke
in odstavke, torej povedali samo kosček resnice, kar
je v mnogih slučajih enako laži. Zlasti klerikalizem
se je rad posluževal tega sredstva; Bebel je bil
namreč, dasi odločen in načelen nasprotnik ultra-
montanizma in centurama, vendar tako pravičen, da
je priznaval zasluge, ki si jih je včasih pridobivala
cerkev; s takim poštenim priznanjem so se
potem klerikalci bahali, kakor da velja
hvala vsemu sistemu; obsojajočo kritiko
so pa previdno zamolčevali.

Polovičarski prijatelji socializma so
radi Bebla predstavljali kot »ortodoksnega«
in »dogmatičnega« socialista, kot človeka
torej, ki je prisegel na gotove nauke, pa
potem slepe veruje vanje in oznanja ka-
kor svete dogme. Tako pa more soditi
le tista površnost, katere je v buržoaziji
stokrat več nego temeljitosti. Avgust Be-
bel je preživel najhujše čase nemške so-
cialne demokracije, vso dobo Bismarkovih
protisocialistovskih zakonov z neusmilje-
nimi progoni in z divjo policijsko brutal-
nostjo. In v njem se je tedaj utrčila bojevi-
tost, ki je potem neštokrat uganjala so-
vražnikom strah v kosti. Nikdar ga pa
njegova značajna odločnost ni zaslepljevala
in nikoli ni napravila iz njega starokopitneža.
Bebel je bil vedno učitelj pa tudi učenec.
Čvrsto uprt je njegov pogled v sijajni cilj
socializma in njegova vera v končno zmago
je neomajna. Kdor ga je le enkrat slišal
govoriti, se je moral prepričati, da je
njegovo zaupanje v krasno, svobodno bo-
dočnost delavskega razreda enako zavesti in
znanju. Ali njegove oči so vedno odprte
za današnji dan in za njegove potrebe. To
se lahko spozna iz mnogih njegovih spi-
sov, iz njegovega delovanja v nemškem parlamentu
in tudi iz njegovih nastopov na mednarodnih so-
cialističnih zborih.

Svoje čiste mednarodno mišljenje je Bebel po-
kazal tudi s svojim odločnim bojem zoper politiko,
ki jo vodi pruska, odnosno nemška vlada proti Po-
ljakom. S peresom in z govorom se je bojeval za
enake pravice narodov in mnogo njegovih izrekov
bi lahko naveli, katerih bi se vsak zatirani narod
lahko poslužil zoper svoje zatiralce. Tudi pravice
zatiranja nekulturnih afričanskih narodov ni nik-
dar priznal, brezobzirno je zaradi tega vedno po-
bijal nemško kolonialno politiko.

Tako je sedemdesetletnica Beblova res rado-
sten dan ne le za nemški proletariat, temveč za
zavedno delavstvo vsega sveta, ki želi sebi dobro,
želee Avgustu Beblu na današnji dan iz vsega srca
še mnogo, mnogo let!

Avgust Bebel je bil rojen dne 22. februarja
1840 v Kelmorajnu (Köln). Izučil se je za stru-
garja in se je že v mladih letih zanimal za de-
lavska vprašanja. Leta 1860 je prišel kot pomočnik
v Lipako. Tam se je seznanil z raznimi agitatorji,

ni pa še prišel v socialno-demokratski krog. Njegova največja želja je bila takrat, postati samostalen. To mu je delalo velike težave, zakaj Sasko je pač leta 1863 vpeljalo obrtno svobodo, toda on je v Lipskem veljal za inozemca in si je moral šele za 150 tolarjev, kar je bilo v tistem času zanj mnogo denarja, kupiti saksonsko državljanstvo. Leta 1864 je postal mojster in je moral kmalu izkusiti vse gospodarske bridkosti tega stanu, tembolj, ker so ga drugi mojstri sovražili zaradi njegovih poizkusov, izboljšati svojim pomočnikom položaj. Dajal jim je nekoliko boljše plače in delali so pri njem pol ure manj, kakor pa pri drugih mojstrih. Brez kapitala je bilo že tedaj skoraj nemogoče izhajati. Ko so pa podjetniki izpoznali njegovo delovanje med delavstvom, kjer je leta 1865 postal predsednik lipskega delavskega izobraževalnega društva in član stalnega odbora nemških delavskih društev, so dosegli, da se je njegova delavnica skoraj bojkotirala.

Še huje je postalo v letih 1870 in 1871, ko v sled vojne skoraj ni bilo dela. Pozimi sredi vojne je prišel v preiskovalni zapor, kjer je sedel 102 dni. V tem času je delo popolnoma uuhnilo.

Že leta 1867 je bil Bebel v okraju Glauchau Meerane izvoljen v tedanji severonemški parlament, leta 1871 pa v novi nemški državni zbor. Od leta 1869 je bil sotruden lista «Der Volkstaat» v Lipskem.

Po končani vojni so se gospodarske razmere izboljšale. Miliarde, ki so prišle iz Francije v Nemčijo, so dajale nekaj časa tudi malim obrtnikom zasluga. Zato so se pa poostriili politični boji. Bebel si je bil že priporil socialno-demokratsko izpoznanje. Javno je že izražal svoje simpatije za pariško «Komuno» in z vso svojo zgovornostjo je kritiziral Bismarkovo politiko, zlasti pa, da je Franciji vzel Alzacijo in Loreno. Zaraditega nastopa je bil obtožen veleizdaje in lipsko porotno sodišče ga je dne 26. marca 1862 sočasno z Liebknechtom obsodilo na 2 leti trdnjave; dne 6. julija je pa dobil še 9 mesecev ječe radi razžalitve nemškega cesarja. Dvaindvajset mesecev je odsedel v trdnjavi Hubertusburg.

Pozneje so ga nemška sodišča še večkrat preganjala in vsega skupaj je v nemških ječah preživel blizu 5 let. Te čase je vedno rabil za pisateljska dela, odnosno za pisateljske priprave. Leta 1869 je popolnoma opustil kupčijsko življenje ter se je popolnoma posvetil pisateljevanju, radi česa se je tudi leta 1890 preselil v Berlin.

Najbolj znana je njegova v nestetih jezikih razširjena knjiga «Žena in socializem». Med njegovih važnejših del je omeniti sledeča: «Nemška kmečka vojna z ozirom na najvažnejša socialna gibanja srednjega veka», «Krščanstvo in socializem», «Mohamedansko-arabska kulturna doba», «Nedeljsko delo», «Charles Fourier», «O položaju pekovskih delavcev» i. t. d. Njegovo zadnje delo so spomnili, ki jih je izdal v dveh knjigah pod naslovom «Iz mojega življenja». Njegova «žena» je doživela petdeseto izdajo.

Tudi jugoslovanska socialno-demokratska stranka je poslala Beblu brzojavno čestitko k sedemdesetletnici.

Politični položaj.

V četrtek je imel baron Bienerth svoje napovedane konference s Slovansko Enoto, da bi se ž njo pobotal radi nameravane izpremembe v vladi in bližnjega državnozbornskega zasedanja. Sporazum se pa ni dosegel in če se ne doseže kupčija še zadnje dni, je nad vse dvomljivo, kako bo v parlamentu. O konferenci ministrskega predsednika z zastopniki Slovanske Enote poroča korespondenca «Zentrum»:

«Vtisk, ki so ga dobili slovanski udeležniki konference, je najslabši, kar si ga moremo misliti. Akoravno Bienerth upošteva teoretično stališče Slov. Enote, je vendar njega praktična izvršitev v sedanjem trenutku nemogoča, ker zahteva ministrski predsednik pred temeljito preobnovo ministrstva kompromis ali vsaj premirje med Nemci in Čehi. Seveda je omenil ministrski predsednik tudi razpoloženje kršč. socialcev in Poljakov. Ta opazka se razlaga tako, da se Bienerth ne čuti varnega pred presenečenji. Za sedaj ostane vse pri starem, to je: Kabinet bo nastopil v državnem zboru takšen, kakor je sedaj, brez čeških in jugoslovanskega ministra. Edino, kar dovoljuje ministrski predsednik Slov. Enoti je to, da njen sklep respektira. Bienerth

se je baje ujedal tudi na dr. Kramarja in se to smatra za odmev avdienco pri cesarju.»

Česko-narodno stališče tolmači praška «Union» tako: «Slovanska Enota čaka, da bo Bienerth s svojo modrostjo pri koncu in bo prišel z boljšimi predlogi (kot je mala rekonstrukcija). Zamudil je sicer že več dobrih prilik. Slovanska opozicija lahko čaka; ako je do danes vstrajala, stori to tudi lahko še nadalje.»

Govorilo se je že o demisiji Bienerthove vlade. Tako so praški «Narodni Listy» dne 16. t. m. poročali:

«V pozni nočni uri se sliši, da misli bar. Bienerth z ozirom na današnjo situacijo podati pred sklicanjem drž. zbora svojo ostavko, katera bo pa samo formalna, ker bo Bienerth zopet imenovan za ministrskega predsednika. Z demisijo se hoče doseči, da bo Bienerth mogel spraviti iz kabineta nekatere nemške ministre.»

Ta vest ni doslej še nikakor potrjena in ne diši dosti po verjetnosti, dasi je resnica, da bi bila Bienerthova demisija, in sicer resnična demisija najboljše zdravilo.

Novo življenje na Pruskem.

Veliko zaslugo si je nehote pridobil pruski ministrski predsednik Beethmann Hollveg. Že davno je nemški cesar in pruski kralj obljubil v prestolnem govoru reformo deželnozbornske volilne pravice, a dolgo ni bilo iz obljube nič. Zlaj je po dolgem odlašanju vlada predložila svojo reformo, ki je političen skandal prvega reda in povzročila je, da se je zgodilo, kar se je zdelo na Pruskem že nemogoče: Ljudstvo se je zbudilo ter je s svežo močjo stopila na plan, v boj za demokratično pravico. V nedeljo so bile v Berlinu in po drugih mestih prve velike socialno-demokratske demonstracije, ki se pomavljajo že ves teden. Na ulici dokazuje ljudstvo vladi, da je zrelo in ne mara več političnih varuhov.

Z veseljem in z zanimanjem opazuje organizirano delavstvo vsega sveta novi boj na Pruskem. Zlasti nam v Avstriji služi ta pojav v veliko zadoščenje. Socialna demokracija na Nemskem je bila dolgo učiteljica vsemu zavednemu delavstvu; brez vseh predsodkov se mora priznati, da ni bilo na socialnem polju nikjer toliko resnega, globokoumnega teoretičnega dela kolikor v Nemčiji; drugo dejstvo pa je naravnost velikanska organizacija nemškega delavstva. V teh ozirih so nam bili nemški socialni demokratje tako močni vzori, da jih kar nismo mogli dohajati. Nekaj drugega pa je bilo, kar se je pri njih z obžalovanjem pogrešalo. Bilo je včasih že videti, kakor da imajo nemški socialni demokratje samo razum, pa nič temperamenta.

Sedaj smo dobili dokaz, da imajo tudi tega. In to je radosten dokaz, kajti prav na Pruskem treba mnogo temperamenta, mnogo žive bojevitosti, da se poruši junkerska prevzetnost in policijsko-militaristična starokopitnost, ki ni nikjer na svetu tako prešerna in tako zopna kakor na Pruskem.

Začetek novega boja pruske socialne demokracije je prav podoben bojem, ki jih je imela avstrijska socialna demokracija leta 1905 in 1906 za državnozbornsko volilno pravico in kakršnih bo treba pri nas še po vseh deželah za deželnozbornsko volilno pravico. Prav zato, ker imamo tudi mi pred seboj še mnogo takih težkih bojev, je sedanje gibanje na Pruskem tudi za nas zanimivo in vsak uspeh, ki ga dosežeje tam, ima svoj pomen tudi za nas.

Prostora nam primanjkuje, da bi natančno poročali o vseh shodih in demonstracijah, ob katerih je bilo na tisoče in tisoče ljudi na ulicah pruskih mest, ter o vseh brutalnostih, s katerimi se je «odlikovala» do skrajnosti zabita in demisljava pruska policija. V glavnem pa je bilo tako kakor drugod: Tam, kjer si je policija ohranila kaj pameti, so se demonstracije izvršile mirno in gladko, ob izrazih splošne simpatije prebivalstva; kjer pa so «caruk-junaki» mislili, da morajo biti «šmajdig», je prihajalo do spopadov in mestoma je tudi tekla kri. Da je bila policija brezobrazna, potrjujejo tudi priče, katerim navadno tudi nasprotniki priznavajo nepristranost. Ko je imela sablje v krempljih, je pač bila, kamor je zadela in tako se je zgodilo, da so batine doletele tudi neprizadete ljudi iz meščanskih krogov. To je pravzaprav koristno, zakaj tako vsaj spoznava tudi buržoazija svojo policijo, ki ji je sicer tako mila in draga.

Slovenski zavedni delavci, ki vedo, da imajo vsi zgodovinski dogodki svoje včasih nevidne, a vedno čvrste zveze v bistveno enakih gospodarskih razmerah in da ima delavstvo po vsem svetu enega nasprotnika, se vesele novega življenja na Pruskem in žele svojim nemškim sodrugom obilen uspeh.

Politični odsevi.

* Česko časopisje piše zelo ostro o konferenci Bienertha s Poljskim kolom, «Narodni Listy» mislijo, da so se Poljaki in nemški kršč. socialci dogovorili, da bodo mirno gledali, kako se bo položaj ravnal. Ravnodušno bodo sprejeli 24. t. m. Bienerthov nepopolni kabinet. «Čis» pravi, da se Poljaki sicer izrekli željo po rekonstrukciji, niso pa prav nič povedali, kdaj in kako naj bi se izvršila; pustili so Bienerthu popolnoma svobodne roke.

* Vode Poljskega kola so imeli v petek posvetovanje z Bienerthom o političnem položaju. V komunikaciji, ki se je izdal, se pa pravi, da «se je splošno priznala potreba trdno določenega skupnega delovnega programa in v ta namen kolikor možno veliko pomoženje sedanje večine». Ministrski predsednik je obljubil — pravi dalje komunikacija — da bo začel pogajanja z vsemi strankami glede ublaženja medsebojnih nasprotij iz za osiguranje trdne večine. To naj bi pomenilo, da se bo še pogajal s strankami radi «rekonstrukcije» kabineta. Ampak 24. februar je že pod nosom.

* O zblizanju med Avstrijo in Rusijo se še vedno piše na vseh straneh. Berlinski «Lokalan-zeiger» ima iz Peterburga vest, da se vrše v zadvi avstrijsko-ruskega sporazuma pogajanja med Izvoljskim in avstr. poslanikom grofom Berchtholdom. Slednjega bo sprejel prihodnje dni car v avdienco. — «Vossische Zeitung» pa poroča, da je rekel francoski poslanik baron Vestunelles, da francoski žurnalisti zelo simpatizirajo s mislijo avstr.-ruskega sporazuma. Francoska diplomacija je mnogo pripomogla do zblizanja obeh držav, ki pomeni novo poročstvo za svetovni mir.

* Viljem in Viktor Emanuel se snideta. «Giornale d'Italia», glasilo Sonninijevo, namreč poroča z Dunaja, da se cesar Viljem sestane v začetku marca v Benetkah s kraljem Viktorjem Emanuelom.

* Salzburški deželni zbor je sprejel proračun in se je potem odgodil.

* Koroški deželni zbor je sklenil, da sme Celovec najeti osem milijonov kron posojila za klavnico, za razširjenje vodovoda, za regulacijo vojašnic, za zgradbo električne cestne železnice, za stavbo rotovža i. t. d. Potem se je deželni zbor odgodil.

* Dopolnilne deželnozbornske volitve iz veleposelstva na Goriškem so razpisane na 23. t. m.

* Novi hrvaški minister bo predsednik sodnega stola sedmorice, bivši hrvaški ban Rakodczay. Svoje mesto nastopi takoj, ko bo rešena zadeva z veleizdajniškim procesom. Vesti o aboliciji procesa niso resnične, temveč se bode vršila kasacijska obravnava pred stolom sedmorice koncem tega meseca.

* V zgornjeavstrijskem deželnem zboru, kjer so doslej gospodarili klerikalci brez kakga odpora, so zapustili nemškonalni poslanci dvorane, ker niso klerikalci volili enega od njihovih v kuratorij dež. obrtno-pospeševalnega urada.

* Moravski deželni zbor je šel po vodi. Pri posvetovanju o odpravi solnine je nastal hud spor med češkimi in nemškimi poslanci. Seja se je morala prekiniti. Tri ure so zastopniki vlade brez uspeha posredovali. Potem se je seja sicer otvorila, toda deželni glavar je takoj naznanil odgoditev zbora.

* Dr. Frankova čista stranka prava je imela v sredo v Zagrebu zaupni sestanek, na katerem je obsodila novo hrvaško vlado, ker je sklenila pakt s koalicijo; dalje je sklenila, z obstrukcije v v saboru preprečiti nameravano volilno reformo, ki je v resnici sramotna.

Dopisi.

Postojna. Tukaj imamo kateheta, kateremu moramo nekaj prisepetati, ker je že zadnji čas. Mož ima namreč vzgoji in o svojih pravicah jako čudne pojme, pa mu resno svetujemo, naj jih čim prej opusti, ker se sicer opeča. Nekateri starišji menijo, da je mladini telovadba koristna in pošiljajo zato svoje otroke v šolsko telovadnico. To pa katehetu Ozmanu ni všeč. Zase ima o tem lahko nazore, kakršne hoče. Ampak mož je hotel doseči prepoved telovadbe in je delal na vse kriplje na to. Morda je zamenjaval telovadbo z zabavami Marijinih hčer. Starišji, ki niso kufi pod komando, se seveda niso ozirali na to sveto jezo; ta pa mu je naenkrat tako prekipela, da je začel otroke neusmiljeno lasati in pretepati. Nekega dečka je pretepal tudi zato, ker, stanujoč tri kilometre od Postojne, ni bil pri maši. Dne 11. t. m. je prišel v šolo in začel vpraševati, kdo je gledal pustno maskarado in je zopet začel otroke kar od kraja pretepati. Menda bo imel zato še opravlja pri sodnji. Vsekakor pa opozarjamo šolsko oblast, naj s potrebno odločnostjo vse ukrene, da se prenehajo te razvade, zakaj od nobenega kaplana ne

homo trpeli, da bi pretepal naše otroke. Če se zdi bogaboječemu možu maskarada tako strašna, naj bi bil to rajši povedal Marijinim hčerkam, ki se niso nič ženirale našemiti. Kakor jim mi privoščimo to veselje, tako naj pa mladi gospod pusti tudi naše otroke pri miru. V tem oziru ne bomo poznali prav nobene šale.

Zagorje ob Savi. (Nesreči.) V Zagorju ob Savi so 11. t. m. rudniški delavci sekali les. 66letni vpokojeni rudar Janez Klopčič se je tako nesrečno ognil, da je padla nanj smreka in mu razbila glavo. Umrli je kmalu. — V soboto 12. t. m. pa se v Kisovcu popravljali stroj za drobljenje kamenja. Pri tem je Peterlin padel med železni plošči, ki drobila kamen in sta na spodnjem koncu samo 15 mm vsakebi, taš v trenutku, ko se je stroj začel premikati. Zmelo mu je nogo in čez trebuh. Bil je na mestu mrtve.

Domače vesti.

— **Občinski očetje v Kamniku** so nenavadni človekoljubi. Kar pokleknil bi človek pred njimi, pa jih oboževal. V 4. letošnji številki smo poročali, kako je slavna občina svojčas priznala stražniku Friču pokojnino in kako mu jo je zopet vzela. Revez je bil prisiljen tožiti in pri ljubljanski deželni sodnji je res dosegel razsodbo, da je občina dolžna, plačevati mu pokojnino, ki itak ni bogataška. Povsod drugod bi bili veseli, da se je taka nečedna afera končala in da bo pozabljena. Kamniški modrijani imajo o takih rečeh svoje posebne krščanske nazore. Postavili so se na enako stališče kakor znani kranjski pravdarni, ki obletajo radi ene vrbe rajši vse instance sveta, nego da bi se pobotali. Tako so tudi kamniški občinski očetje vložili rekurz. Človeški občutek ima v tej zadevi eno besedo; simpatij si gotovo ne bodo pridobili, če kažejo tako neizmerno nevoščljivost za par kronic, ki bi jih imel dobiti revež, ker se je obrabil v njihovi službi. Če pa v Kamniku ne razumejo takih argumentov, bi pa bilo treba vpoštevati vsaj nekaj drugega. Procesi veljajo denar in ta denar gre iz žepa davkoplačevalcev. Doseganje pravičnega je pokazalo, da stoji modrost kamniških občinskih očetov na prav slabih nogah, niti senca gotovosti ni, da bodo v Gradcu dobili proces, ki so ga v Ljubljani izgubili. In kdo bo tedaj plačeval stroške? ... Ali pa spekulirajo nežne duše na to, da bo ubegi stavec umrl, preden se konča proces?

— **Plesna šola «Vzajemnosti»** je imela v soboto zaključni venček v mali dvorani «Narodnega Doma». Ta produkcija je pokazala, da so imele plesne vaje v vsakem oziru lep uspeh. Gojenci so priredili voditelju vaj sodrugu Dražilu lepo presenečenje. Med drugo četvorko mu je od cele šole izvoljena gojenka z lepim nagovorom izročila krasen šopek in lep prstan v znak priznanja za njegov trud in vsi gojenci so mu priredili prisrčne ovacije, za katere se je vidno vradoščen zahvalil.

— **Kako je neki pri duhi Turku**, ki je po visokem priznanju samega Šustersiča najbolj ljubljanska srajca v kranjskem deželnem zboru? Ko je župan Hribar s svojim velikim patosom opisoval ogromne zasluge liberalnih poslancev, pridobljene v deželnem dvorcu, je povedal tudi imena. Slišali smo imenovati «našega» Tavčarja, «našega» Novaka, celo «našega» Gangla, ki niti ne zastopa Ljubljane. A kdo ni bil imenovan? Turk, veliki, učeni Turk, ki zna celo nemški glagol «schiessen» tako imenitno spregati, da je poskrbel celi zbornici viharno veselost. Turk, ki je bil ob volitvah najvažnejši. Turk, ki je napravil v zbornici več «dovtipnih» in «ogorčenih» mejklicev od vseh ostalih opozicionalcev. Naš Turk, ki lahko tekmuje s samimi Bielowkom. Ali se izplača, «delati politiko» ob taki nevhvaležnosti? Po cele noči ni spal naš Turk, le da bi iznašel kakšno prav krepko «iblansko» besedo za prihodnjo sejo. Reformiral je parlamentarne navade in prinesel celo stinkbombe v zbornico. A nazadnje, ko bi imel priti dan plačila, pozablja župan celo na njegovo slavno ime! Ja, ja, z nevhvaležnostjo plačuje svet.

— **Reški slovenski delavci.** Z Reke se nam piše: «Tukajšnji slovenski narodnjaki kujejo, kakor piše «Slov. Narod» z veliko reklamo, nekako novo slovensko organizacijo. Večino slovenskega prebivalstva na Reki tvorijo delavci in jasno je, da bi narodnjaki te radi vjeli v svojo «organizacijo». Toda kar nas je zavednih slovenskih delavcev na Reki, res ne potrebujemo te nove «organizacije», s katero hočejo doseči, da se bo na Korzu brala slovenska maša. Mi imamo svoje socialno-demokratske organizacije, edine, s katerimi kot delavci lahko kaj dosežemo. Zavedni slovenski delavci, ki pridejo na Reko, naj se ne dajo slepiti, temveč naj se s svojimi hrvatskimi sodrugi skupno organizirajo. Le tako lahko pridemo naprej. Nam ni treba organizacije za parado, ampak za delo.

— **Za ljubljanske prebivalce** je iz zadnje seje občinskega sveta zanimivo sledeče: Župan je omenil, da je slišal, da nekateri hišni posestniki v zadnjem času prav neprimerno visoko zvišujejo najemnine: za 5%, 10%, da celo za 20%. Utemeljuje to s tem, da je obč. svet sklenil zvišati mestne doklade. Župan konstatira, da teh 10%, zvišanja doklad ne znaša nič več nego 2-26 K na 100 K. Neopravičeno je torej, da se najemnina zvišuje za 5 K in še več pri 100 K. Hišni posestniki postopajo tu čudno. Omenil je to zato, da bo ljubljansko prebivalstvo o stvari poučeno in se bo event. znalo braniti. Obč. svetn. Milohojca je pa pojasnil, da bi z ozirom na 10% zvišanje doklad bili opravičeni hišni posestniki zvišati najemnine za K 3-16 od 100 K, ker morajo seveda od poviška tudi plačati doklade. — Vse to je dobro vedeti. Ampak vprašali bi vse pametne ljudi, zakaj vraga imajo hišni posestniki privilegij na posebno volilno pravico, če se tukaj tako javno priznava, da plačujejo najemniki njihove davke? Zakaj uživajo posebno spoštovanje? In zakaj so spleh najemniki tako peklenko krotki, da bi molčali tudi, če bi se jim koža drla?

— **Rahločutno Pljevo društvo.** Dunajski «Arbeiterzeitung» poroča, da je korespondenca Pljevega društva razposlala te dni vsem uredništvom klerikalnih listov dvojice cirkularjev po 15 strani velikega formata. Obsegajo nekrologe za cesarjem in dunajskim županom.

— **O omenjenem delomoru v Senjanu** poročajo, da sta bila dne 11. t. m. spuščena na svobodo Franciška Leban in Josip Gasperin.

— **Otvoritev Fran Josipove luke za Trst pri Sv. Andreju.** V pondeljek je bil slavnostno izročen prometu prvi del nove luke za Trst pri Sv. Andreju ob navzočnosti trg. ministra dr. Weisskirchnerja. Celi projekt nove luke bo dovršen šele leta 1916. Vsi stroški za to luko bodo znašali 86 534 500 K. Ta dela bodo največja slična naprava celega sveta.

— **Vojaški nabori na Goriškem** se bodo vršili letos v tem-le redu: V Gradiscu 9. in 10. marca; v Gorici (za okolico) 11., 12., 13., 14., 15. in 16. aprila; v Gorici (za mesto) 11. in 12. marca; v Ajdovščini 18. in 19. aprila; v Kanalu 21. in 22. aprila; v Tolminu 16. in 17. marca; v Cerknem 14. marca; v Komnu 1. in 2. marca; v Sezani 4. in 5. marca; v Trzinu 5. in 6. aprila; v Cervinjanu 7., 8. in 9. aprila.

— **Glavni nabori na Spodnjem Štajerskem** bodo letos sledeče dni: Celje okolica 29., 30. in 31. marca; Celje mesto 18. aprila. Laški trg 2., 5. in 6. aprila; Sevnica 7. in 8. aprila; Brežice 9., 11. in 12. aprila; Kozje 14., 15. in 16. aprila; Vrausko 19. in 20. aprila; Mozirje 21. in 22. aprila; Šostanj 23. in 25. aprila; Slovenjgradec 26. in 27. aprila; Maribor 28., 29. in 30. aprila; Šmarje 18. in 21. marca; Rogatec 22. in 23. marca; Ptuj okolica 11., 12., 14. in 15. marca; Ptuj mesto 17. marca; Konjica 5., 7. in 8. marca; Ormož 9. in 10. marca; Ljutomer 1. in 2. marca; Gornja Radgona 3. in 4. marca; Sv. Lenart 18. in 19. aprila; Slov. Bistrica 13. in 14. aprila; Maribor mesto 11. in 12. aprila; Gradec mesto od 14. do 30. aprila.

— **Nov most čez Gruberjev kanal** se bo moral postaviti koncem Poljanske ceste mesto sedanjega lesenega. Most bo železno-betonske konstrukcije. Delo se odda firmi Pittl & Brausewetter za 31.793 K, drugi troški bodo znašali kakih 4200 K, skupaj torej okroglo 36 000 K. Občinski svet je sklenil sezidati za to svoto nov most pod pogojem, da prispeva «Društvo za osuševanje barja» 20.000 K. Med zidavo novega mostu se začasni most ne bo delal.

— **V celjski bolnišnici** je umrla žena nekega zlatarskega pomočnika. Mrliča so s krsto vred spravili v neko uto za vozove(?) odkoder jo je imel voznik odpeljati na pustni torek na pokopališče. Voznik pa je na to stvar ali nalašč ali slučajno pozabil in ker se tudi mož ni brigal za pogreb svoje žene, je mrlič 14 dni obležal v dotični uti. Tudi lepe razmere!

— **Železnica Radgona—Mursko Središče.** Minulo nedeljo se je vršilo v Radgoni posvetovanje madžarskih in stajerskih interesentov za železnico Radgona—Mursko Središče (M. Szombat). — Določilo se je, da bo ogrska drž. železnica upravljala tudi stajerski kosček nove železnične zveze z Ogrsko. Posrečilo se je tudi doseči ugodne zveze z Južno železnico. Nova proga se bo v kratkem začela graditi.

— **O uravnavi Vipave** se poroča «Gorici», da je c. kr. ministrstvo odredilo, da prideta dva inženirja, eden od ministrstva in eden od oddelka za uravnavo hudournikov v Beljaku, v Gorico v svrhu da izdelata podrobni načrt za uravnavo Vipave. Tema dvema inženirjema se pridruži še en

deželni inženir. Upati je, da v 4 ali 5 mesecih dovrše svoje delo. Potem bo skrbeti še za financiranje tega podjetja, da se tuintam z delom lahko prične.

— **Njiva se pogreza** posestniku Francu Miljavcu v Grgarju na Goriškem. Pogreznila se je že 8—10 m v obsegu in kakih 20 m v globčino. Jama se vedno razširja in napolnjuje z vodo.

— **Novi vir radija v Avstriji.** Gaolog J. Step je našel pri Jahimovem na Nemškem Češkem novo vodeno žilo s petnajstimi minutnimi litri. Ta voda kaže možno radioaktiviteto in jo je popolnoma lahko odvesti v dosega za kopelji služeco vodo. Ta novi vir je omogočil, da so zvišali število dnevnih kopelji za 500.

— **Nove tobakarne** se ne bodo smele ustanavljati do konca leta 1911. Tako je sklenilo finančno ministrstvo na željo trafikantov.

— **Samomor na železnici.** V torek so našli blizu Celja na progi mrtvo truplo 18letnega fanta. Vlak ga je povozil in mu odtrgala glavo. Po najdenih dokumentih se imenuje Henrik Zitzler, rojen 27. jan. 1892 v Langenzersdorfu na Nižjem Avstrijskem. Mladi mož si je baje vzel življenje zaradi slabega šolskega spridevala, katerega je dobil kot osmošolec. Truplo so odpeljali v mrtvašnico pri okoliskem pokopališču. Samomor je nedvomen.

— **V Trzinu na Primorskem** se je vprico 11letnega sina na polju na hlačni pas obesil 50letni kmet Jakob Scochet. Ko je otrok dožal pomoč, je bilo že prepozno.

Umetnost in književnost.

Cankarjev «Križ na gorl» je ta teden izšel v Vilimkvem založništvu v Pragi. Prevod je prekrbela Joža Mettlerova, naslovna slika je od I. Brazde. Kritika je lahkava.

Novo knjigo pripravlja Ivan Cankar. Naslov ji bo baje «Mojim recenentom.» Izide menda prav kmalu.

Zadnje vesti.

Bosenska ustava. Sarajevo, 20. februarja. V bogato dekorirani slavnostni dvorani deželno-vladne palače se je danes popoldne v navzočnosti civilnih in vojaških oblasti, mestnega zastopa in mnogih povabljenih gostov vseh konfesij razglasila ustava. Mesto je bilo v zastavah. Pred poslopjem deželne vlade je bila postavljena častna stotinja 3. bosanskega polka z godbo. Ko je deželni šef general infanterije Varesanin s civilnim adlutem Benkom in z vsemi odsečnimi predstojniki vstopil v dvorano, je bil pozdravljen z živoklici. Varesanin je imel nagovor in je prečital cesarski patent, s katerim se sankcionirajo ustavni zakoni. Vojaštvo je streljalo; z rumene trdnjave se je oddalo 21 strelav iz topa. Sočasno so okrožni in okrajni predstojniki razglasili ustavo po vsej deželi.

Luegerjeva bolezen. Dunaj, 21. februarja. Luegerju se je za spoznanje zboljšalo. Hipne nevarnosti ni, ne more se pa še reči, da je minila možnost nevarnih komplikacij.

Položaj na Ogrskem. Budimpešta, 21. februarja. Ustanovitev nove vladne stranke se je posredila in posledice se že kažejo med — opozicijo. Mnogo Košutovcev je brzojavno naznanilo, da vstopajo v novo stranko. Košut očita Justhu, da je le on kriv tega za Khvena ugodnega položaja, ker so bile njegove zahteve pretirane. Leta 1911. Ogrska pač ne bo imela samostalne banke, zato pa obnovitev stare avstrijske politike. Iz Justhove stranke je izstopil baron Nyary, češ, da zaslučuje stvarni program grofa Khvena vso podporo.

Atentat v Egiptu. Kairo, 21. februarja. Neki mohamedanski nacionalist, po poklicu lekarnar, je včeraj streljal na ministrskega predsednika Butrosa in ga je težko ranil. Napadalec so zaprli. Ranjenega ministra so prepeljali v bolnišnico. Iz njegovega telesa so potegnili pet krogelj. Zbiravniki upajo, da mu rešijo življenje.

Položaj na Grškem. Atene, 21. februarja. Dragumis je bil včeraj pri kralju ter ga je opozoril, da bi povratek prestolnega naslednika lahko dal povod hudim zapletajem v glavnem mestu; Dragumis je dejal, da ne more prevzeti odgovornosti za posledice.

Atene, 21. februarja. Iz poučenega vira prihaja vest, da je kralj poklical prestolnega naslednika v Atene, ker se namerava še ta teden odpo-vedati prestolu.

Kodanj, 21. februarja. Danskemu dvoru je naznanil grški kralj Jurij, da je njegov namen, odložiti krono na korist svojega najstarejšega sina.

Brindisi, 21. februarja. Grški prestolni naslednik Konstantin je včeraj dospel iz Frankfurta sem in se je o polnoči na parniku «Elettrico» odpeljal proti Kifu.

Priporočamo našim gospodinjam pravi :FRANCKOV:
kavni pridatek z tovarniško znamko :kavni mlinček:
iz zagrebske tovarne.

Tovarniška znamka.

Ako še niste, pošljite naročnino!

Raznoterosti.

† Björnsonu se obrača na bolje? Iz Kodanja poročajo: Danski časnikar Jensen je imel razgovor z najstarejšim Björnsonovim sinom, ki je dejal, da se je očetu obrnilo mnogo na bolje. Ima tek in je tudi dobre volje. Mladi Björnson je končal: »Oče je zopet spasil smrt od sebe. Ko pride pomlad, ga zopet odpeljemo na sever.«

† Konec gledališke cenzure na — Danskem. Danski ministrski predsednik Zeyle je predložil drž. zboru zakonsko osnovo, v kateri se proglašajo gledališke predstave za prosto obrt in se popolnoma odpravi gledališka cenzura.

† Ženska — kapitanica. Vedno več poklicev, v katerih je bil mož dosedaj absoluten gospodar, si prilastajo sedaj tudi žene. Imamo že ženske advokate, medicince, voznike, šoferje in celo aviatike, a česar še nismo videli, vidimo sedaj: V Ameriki je prva ženska napravila izpit za kapitana. Gospa Thomas Toote je imela pri izpitu iz matematike, astronomije, geografije in sorodnih predmetov več ovir kakor kdo drugi. Izpraševalci so bili strožji kakor pri drugih kandidatih, ali go. pa Toote je napravila izpit in sedaj ima pravico, voditi ladje po dolgih vožnjah. Njeno sposobnost bo pa šele mogoče videti v sezoni, ko se bodo zopet vozile jahte po ameriških jezerih. Ona bo zapovedovala ladi nekega milijarderja, njen mož bo pa nadzoroval stroj.

† Sušak — mesto. Občinski zastop na Sušaku kraj Reke je sklenil naprositi hrvaško vlado, da se povzdigne Sušak v kv. svobodno mesto.

H. Suttner

Ljubljana :: Mestni trg
razpošilja ure, zlatino in srebrnino na vse kraje sveta, obrnite se zanesljivo na domačo slovensko trgovko. — Veliki novi cenik zastoni.
Novost: Ploščnata, tanka, prava nikelnasta Anker-Roskopf ura na 6 kamnov, pokrovi ostanejo vedno beli, prav natančno 36 ur idoča K 4.50. — Srebrne ure od 6 K naprej. — Večletno jamstvo. Ako blago ne ugaja, se denar vrne nazaj. — Veržice s slov. trakovi: nikelnasta K 1.20, srebrna K 5.—. 62

Darila.

Za tiskovni sklad smo prejeli od veslice steklarskih mojstrov 14 kron. Hvala lepa!

Svojim čitateljem priporočamo, da se ozirajo na take tvrdke, ki inserirajo v našem listu.

Vsi, ki se čutite trudne in slabotne,

ki hočete okrepiti svoje slabotno telo in pojačati svoje pregnane in utrujene živce, ste nervozni, neodločni, bolehní in oslabeeli zaradi oslabiljivih bolezni; vsem doječim materam, dojiljam in dojenčcem, če jih ne hranite z materinim mlekom, če hočete imeti čvrste in zdrave otroke, vsem tistim, ki priporočamo živce utrjujoče, okrepujoče in kri tvoreče hranivo, ki se imenuje **Sladin**, t. j. doktorja pl. Trnkoczya sladni čaj. S sladnim se prihrani 50%, na stroških v gospodinjstvu. Vse to dokazujejo tisoči izpričeval. En zavoje 1/4 kg velja 50 vinarjev. Po pošti najmanj pet zavojev. Glavna zaloga lekarna Trnkoczy, Ljubljana. 52—34

Močenje postelje

30—16

se jamčeno ozdravi takoj. Pojasnila brezplačno. Sporočiti je starost in spol. Tople zahvale. Zdravniško priporočeno.

Zavod „Sanitas“

Velburg P 348 (Bavarsko.)

Kavarna
„Unione“ v Trstu
ulica Caserma in Torre Bianca
se priporoča.

JURJEVO ČISTILO
(Krema)
je najboljšje sredstvo za usnje in čevlje.
„Jurjevo čistilo“ je danes specialiteta vsih krem, ostare vedno sčez, torj se ne posušijo, daje najlepši in najhitrejši blesk, se dohva povsod in ima ljubljanski grad kot var. slaveno znamenje.

Vsak kdor varuje svoje čevlje, rabi edino
„Jurjevo čistilo“
ki je v svoji dobroti nedosegljivo.
V vedni uporabi napravi usnje zelo mehko.
Edina izdelovalca: 10—5
Kregar & Seljak - Ljubljana.

Občno konsumno društvo v Zagorju vpisana zadruga z omejenim poroštvom

vabi svoje člane na

redni letni občni zbor
ki bo v nedeljo, 27. februarja 1910 v gostilni Petra Goveška na Toplici ob 3. uri popoldne.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. — 2. Računsko poročilo za leto 1909. — 3. Poročilo nadzornišva. — 4. Sklepanje o čistem dobičku. — 5. Poročilo revizijskega preglednika. — 6. Volitev treh članov nadzornišva in enega namestnika. — 7. Razno.

Vstop dovoljen samo članom.

Za nadzornišvo:
IVAN WALLAND.

Dolnška družba združenih pivovaren Žalec in Laški trg v Ljubljani

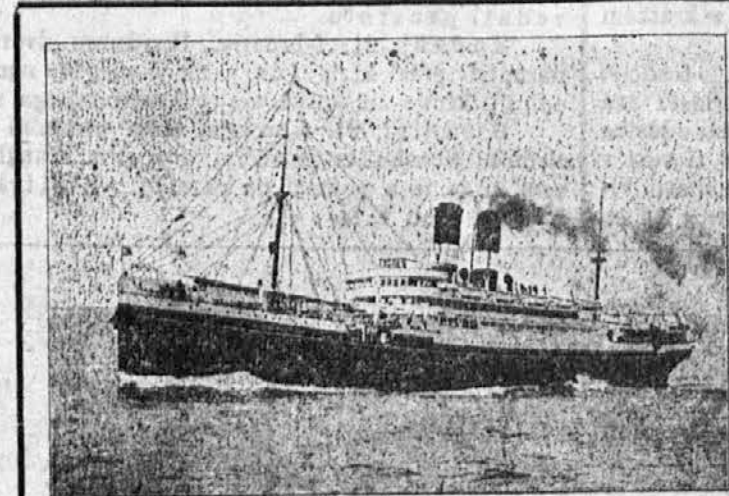
Telefon šte. 168.

Telefon šte. 168.

priporoča svoje

Izborna pivo v sodnih in steklenicah.
ZALOGA V SPODNJI ŠISKI.

52—4

Potniki v severno in južno Ameriko

vozijo sedaj le po domači avstrijski progi

52—6

Avstro-Amerikana

Trst - Newyork, Buenos Aires - Rio de Janeiro

z najnovejšimi brzoparniki z dvema vrtenicama, električno razsvetljavo, brezžičnim brzojavom, na katerih je za vsakega potnika preskrbljeno, da dobi dovolj domače hrane z vinom, sveži kruh, posteljo, kopelj i. t. d.

Odhod parnikov: V severno Ameriko vsako soboto, v južno Ameriko vsakih 14 dni.

Vsakovrstna pojasnila dajo drage volje brezplačno pri glavni agenturi za Kranjsko, Štajersko in Koroško:

Simon Kmetetz, Ljubljana, Kolodvorska ulica 26.